

วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง
Analyze Value Appears in Folktales of Han Pho, Khao Chaison, Phatthalung Province

จุฬารัตน์ เสงี่ยม^{1*}

Jularat Sangiam^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อรวบรวมและจำแนกนิทานพื้นบ้าน และเพื่อวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า นิทานพื้นบ้านที่รวบรวมได้ในตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีจำนวน 70 เรื่อง จำแนกเป็นนิทาน 5 ประเภท ได้แก่ นิทานมุขตลก จำนวน 16 เรื่อง นิทานอธิบาย จำนวน 17 เรื่อง นิทานภูมิปัญญา จำนวน 10 เรื่อง นิทานคติ จำนวน 12 เรื่อง และนิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ จำนวน 15 เรื่อง พบค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง 5 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมพื้นฐานด้านสังคม พบค่านิยมคือยกย่องผู้อาวุโส นิยมระบบครอบครัว “ผัวเดียวเมียเดียว” ซื่อสัตย์, ชอบสนุกสนาน รักพวกพ้อง หัวหมอก ไม่หลงคางาย ๆ ยกย่องคนที่มีความรู้ ยกย่องคนที่มีความกตัญญู เชื่อในศาสนา นรก สวรรค์ และนิยมคนที่มีฐานะร่ำรวย ค่านิยมที่เกิดจากการต่อสู้กับธรรมชาติเพื่อความอยู่รอด พบค่านิยมคือต่อสู้เพื่อแสวงหาปัจจัยสี่ มีความสนใจและซาบซึ้งต่อธรรมชาติ ทำให้เกิดคุณธรรม ความเชื่อในเวทมนต์ โขคลาง ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ดวงวิญญาณและบุพกรรม และเชื่อว่าสัตว์และพืชบางชนิด มีชีวิตจิตใจเหมือนมนุษย์ ค่านิยมที่พิจารณาจากพื้นฐานความคิดด้านกาลเวลา พบค่านิยมคือเชื่อในเรื่องอดีตชาติ และปรารถนาเพื่อชาติหน้าที่ดีกว่า ค่านิยมที่พิจารณาจากพื้นฐานความคิดด้านอาณาเขต พบค่านิยมคือนิยมเลือกคู่คนถิ่นเดียวกัน และไม่นิยมแยกครอบครัวออกไปจากพ่อแม่ ค่านิยมที่พิจารณาจากพื้นฐานความคิดด้านกิจกรรม พบค่านิยมคือนิยมการเล่นพื้นเมือง และนิยมพิธีกรรมต่าง ๆ

คำสำคัญ : ค่านิยม นิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

Abstract

The research on topic of "Analyze Value Appears in Folktales of Han Pho, Khao Chaison, Phatthalung Province " was with the objectives to collect and classify folktales, and to analyze the value that appears in folktales of Han Pho, Khao Chaison, Phatthalung Province. The result was found that there were 70 story folktales collected in Han Pho, Khao Chaison, Phatthalung Province, which were classified into 5 types including 16 Jokes, 17 Pourquoi Tales, 10 Toponym Tales, 12 Cumulative Tales, and 15 Religious Tales. There were 5 parts of value appears in folktales of Han Pho, Khao Chaison, Phatthalung Province; social value related to honoring elders, popular family system "single

¹ อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 83000

¹ Lecturer, Bachelor of Arts in Thai Faculty of Humanities & Social Sciences, Phuket Rajabhat University, 83000

*Corresponding author: Tel.: 085-7926546. E-mail address: jularatsangiam@hotmail.com

wife", playful, love the fellow, wise, smart , strong character, give credit to wise and gratitude, believe in hell, and praise the rich; value that comes from natural fighting to survive related to seeking the four factors, being interested and appreciation with nature and morality then, belief in superstitious, magic, god, souls and deities, and believe that some animals and plants are like human beings; value based on time-based ideas related to belief in the past, and wish for a better duty; value based on the basis of territorial thinking related to most popular choice is the local partner, and do not separate the family away from the parents; value based on the basis of activity related to local amusements and popular rituals.

Keywords : Value, Folktales, Han Pho, Khao Chaison, Phatthalung Province

บทนำ

นิทานเป็นเรื่องเล่าที่นิยมแพร่หลายทั่วไปของคนทุกชนชั้นและทุกถิ่น นิทานเป็นข้อมูลที่พบมากที่สุดและมีความสำคัญในการศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น เพราะนิทานจะเป็นแหล่งข้อมูลที่ประมวลเรื่องราวความรู้สึกนึกคิด วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมของคนในท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน และหลากหลาย สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา และจินตนาการของคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของนิทานนั้น ๆ [1]

“นิทานพื้นบ้าน” นี้บางแห่งก็ใช้ว่า “นิทานชาวบ้าน” หรือ “นิทานท้องถิ่น” และ “นิทานพื้นเมือง” ก็มี [2] นิทานพื้นบ้านเป็นสาขาสำคัญของคติชนวิทยา มนุษย์เรารู้จักเล่านิทานมาเป็นเวลาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และเป็นที่ยอมรับแพร่หลายทั่วไปในทุกหนทุกแห่งในหมู่ชนทุกชั้นในสมัยที่ยังไม่มีตัวหนังสือ นิทานเหล่านี้ก็ถ่ายทอดจากปากสืบทอดกันมาเมื่อมีตัวหนังสือแล้วจึงมีการเขียนบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร นิทานพื้นบ้านจะสะท้อนให้เห็นทัศนคติของบุคคลตั้งแต่ในสมัยโบราณและรุ่นต่อ ๆ มา นิทานพื้นบ้านที่แพร่หลายมากก็ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงมาก นิทานพื้นบ้านนั้นจะไม่มีรูปแบบตายตัวตราบใดที่ยังคงมีการเล่าสู่กันฟังอยู่ นิทานพื้นบ้านจะมีรูปแบบตายตัวได้ก็ต่อเมื่อไม่มีการเล่านิทานเรื่องนั้น ๆ อีก หรือมีการเขียนลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว

นิทานพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาโดยการเล่าจากปากต่อปากมาช้านาน จัดเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ และเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่สะท้อนค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม เช่น ประเพณี ความเชื่อ ระบบครอบครัว วิถีชีวิตของชุมชนที่มีความผูกพันกับธรรมชาติ การประกอบอาชีพ การแต่งกาย การละเล่น เป็นต้น ในบางครั้งนิทานพื้นบ้านเรื่องเดียวกันอาจมีความเหมาะสมกับชุมชนหนึ่งแต่ไม่เหมาะสมกับอีกชุมชนหนึ่ง ทั้งนี้ในบางครั้งตัวละครในเรื่องมีความประพฤติขัดกับขนบธรรมเนียมของชุมชน จึงทำให้นิทานนั้นไม่เหมาะสมกับชุมชนนั้น ๆ แต่บางครั้งผู้เล่านิทานก็สามารถดัดแปลงความประพฤติของตัวละครให้มีความเหมาะสมกับภคิภาของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ จึงทำให้นิทานพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไปตามค่านิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ

ค่านิยมคือการยอมรับนับถือปฏิบัติตามในสิ่งที่ตั้งงาม เป็นแนวทางที่ใช้ในการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่คนเราเกี่ยวข้องด้วย ที่ยึดถือในชุมชนหรือสังคม เป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในตัวบุคคลและถือปฏิบัติติดต่อกันมา ดังความหมายของคำว่าค่านิยม หมายถึง วิธีจัดรูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์ที่ฝังแน่นอยู่ในตัวคน และเป็นสิ่งแนบแน่นอยู่ในตัวคน และเป็นสิ่งที่คนเรายึดถือปฏิบัติต่อ ๆ กันมา หรืออาจหมายถึงการยอมรับนับถือและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่คนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่ต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุนิยม สิ่งที่มีชีวิตอื่น ๆ รวมทั้งการกระทำด้านเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และสุนทรียภาพ ทั้งนี้โดยได้ทำการประเมินค่าจากทัศนคติ [3] ซึ่งสอดคล้องกับความสำคัญของค่านิยมสรุปได้ว่า ค่านิยมเป็นแบบแผนของพฤติกรรม ซึ่งจะเห็นได้จากความรู้สึกนึกคิดและการปฏิบัติ เป็นเครื่องมือควบคุมสังคม และขัดขวางกีดกันในสังคม ทั้งนี้ค่านิยมมีอิทธิพลให้คนเราปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันงาม [4]

ค่านิยมพื้นฐานของชาวใต้ คือความเป็นมา มูลเหตุ เบื้องหลังหรือรากฐานของความคิดที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วมีผลกระทบให้เลือกทำตาม ปฏิบัติตามความคิดเห็นนั้น ที่มีอยู่ในหมู่คนไทย 14 จังหวัดภาคใต้ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน [5] ดังนั้นการที่เราจะศึกษาค่านิยมของชุมชนใดชุมชนหนึ่ง นิทานพื้นบ้านก็เป็นการถ่ายทอดอย่างหนึ่ง ที่เราสามารถวิเคราะห์ค่านิยมของชุมชนนั้นได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง” เพื่อรวบรวมและจำแนกนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง และเพื่อวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

วิธีการวิจัย

ในการศึกษา เรื่อง “วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง” ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดหัวข้อวิจัย การกำหนดแหล่งข้อมูล ผู้บอกภาษา ตลอดจนการใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

2. ติดต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การคัดเลือกผู้บอกภาษาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้อาศัยเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

2.1 คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล เป็นชาวบ้านตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง โดยกำเนิด และไม่เคยอพยพย้ายถิ่น มีอายุตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไป และเป็นคนที่สามารถเล่านิทานของพื้นที่ที่ศึกษาได้

2.2 เพศของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยไม่กำหนดเพศของผู้ให้ข้อมูล ให้มีทั้งเพศหญิงและเพศชาย เพื่อจะเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้สมบูรณ์และหลากหลาย ทั้งนี้เพราะการใช้ภาษาในสังคมอาจแตกต่างกันโดยเพศเป็นตัวกำหนด

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2559 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2560 รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 หมู่บ้าน โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่านิทานพื้นบ้านให้ฟัง พร้อมทั้งบันทึกเสียงและจดบันทึก มีผู้บอกข้อมูลจำนวน 23 คน พบนิทานพื้นบ้านทั้งหมดจำนวน 70 เรื่อง

4. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาจำแนกประเภทนิทานพื้นบ้าน และวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

5. ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และจะใช้ตัวเลขสถิติเพียงคำร้อยละเท่านั้น

6. สรุปผลการวิเคราะห์ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

7. การเขียนรายงานผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง “วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง” ผู้วิจัยจะนำเสนอสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมและจำแนกนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

นิทานพื้นบ้านที่รวบรวมได้ในตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง จำนวน 70 เรื่อง จำแนกเป็นนิทานประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 นิทานมุขตลก จากการเก็บข้อมูลนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง พบนิทาน มุขตลก จำนวน 16 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องคนรูดกุ่ม สามเกลอ นกเขา ชายตาบอด สีสหาย กระต่าย คนกับหมี่ ใ้ปูดโป้งกับใ้ตาบอด เกลอเขาเกลอเล ต้มปิ้ง เต่า พระกับขี้ พระกับเด็ก นกเขา เรียนกวน และกินข้าวกับเคยเมีย

1.2 นิทานอธิบาย จากการเก็บข้อมูลนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง พบนิทานอธิบาย จำนวน 17 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องดาวคนคู่ ดาวลูกไก่ จะระเข้กับจิ้งจก เพชรเจ็ดสี พญาปู นายอ้ายไม่ตาย ม้ากับควาย ลูกหัวครก ตาคงกับเสื่อ หมากกับเข้ กระต่าย สาเหตุที่กระรอกร้อง จ๊อก-เจ๊ก-เจ๊ก-จ๊อก นกชนหิน จะระเข้กับ พระภิกษุ การหาลูกสะไ้ เป็นหมา และไ้กับดวงอาทิตย์

1.3 นิทานภูมินาม จากการเก็บข้อมูลนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง พบนิทาน ภูมินาม จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องคนรวยเมืองพัทลุง วัตนางหลง เรือรีคลองรี นาปากขอ ถ้ายายหอม นายแรง เฒ่าเมือง บ้านยางจำแรด เกาะหนูเกาะแก้ว และถ้ำแม่ชี

1.4 นิทานคติ จากการเก็บข้อมูลนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง พบนิทาน คติ จำนวน 12 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องคนไม่รู้หนังสือ กล้ายสองปลี ไ้โรบาป ลูกกตัญญู กระดุกไ้คนจน ไ้โหละกบ พ่อสอนลูก ร้อยเกลอ เด็กวัด ตาพร้อมเป็นคนขยัน พระบิณฑบาต และไซ้ชายคอนรอก

1.5 นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ จากการเก็บข้อมูลนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง พบนิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ จำนวน 15 เรื่อง นิทานเรื่องเสื่อขอลูก เสื่อฝัน ฝันเป็นจริง เงินทำบุญ สัตว์ไ้ปลาพระอิศวรมาเกิด ตายกับเสื่อขบ วั้กับมนุษย์ มนุษย์ลงมาเกิด นกเงือก ปู่เจ้าสมิงพราย ถ้ำน้ำร้อนศักดิ์สิทธิ์ ผีหลัง กลวง นางโนรา พระยาแกรก และอ้ายตัวนซัดแลน

2. วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

นิทานพื้นบ้านที่รวบรวมได้ในตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง จำนวน 70 เรื่อง สามารถนำมา วิเคราะห์ค่านิยมได้ ดังนี้

2.1 ค่านิยมพื้นฐานด้านสังคม

2.1.1 ยกย่องผู้อาวุโส จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอ เขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ด้านยกย่องผู้อาวุโส พบนิทาน 1 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องเด็กวัด

2.1.2 นิยมระบบครอบครัว “ผัวเดียวเมียเดียว” จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ด้านนิยมระบบครอบครัว “ผัวเดียวเมียเดียว” พบนิทาน 1 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องเฒ่าเมือง

2.1.3 ชี้เล่น, ชอบสนุกสนาน จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ด้านชี้เล่น, ชอบสนุกสนานพบนิทาน 15 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องสามเกลอ ชายตาบอด สีสหาย กระต่าย ใ้ปูดโป้งกับใ้ตาบอด เกลอเขาเกลอเล ต้มปิ้ง เต่า พระกับขี้ พระกับเด็ก คนกับหมี่ นกเขา เรียนกวน พระบิณฑบาต และกินข้าวกับเคยเมีย

2.1.4 รักพวกพ้อง จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอ เขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ด้านรักพวกพ้องพบนิทาน 2 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องจะระเข้กับจิ้งจก และใ้ปูดโป้งกับใ้ตาบอด

2.1.5 หัวหมอ ไม่ลงคนง่าย ๆ จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ด้านหัวหมอ ไม่ลงคนง่าย ๆ พบนิทาน 1 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องเพชรเจ็ดสี

2.1.6 ยกย่องคนที่มีความรู้ จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ด้านยกย่องคนที่มีความรู้พบนิทาน 1 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องคนไม่รู้หนังสือ

2.1.7 ยกย่องคนที่มีความกตัญญู จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ด้านยกย่องคนที่มีความกตัญญูพบนิทาน 1 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องลูกกตัญญู

2.1.8 ความเชื่อในศาสนา นรก สวรรค์ จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านความเชื่อในศาสนา นรก สวรรค์พบนิทาน 6 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องจระเข้กับพระภิกษุ วัดนางหลง ไครบาบ พระบิณฑบาต เงินทำบุญ และนกเงือก

2.1.9 นิยมคนที่มีฐานะร่ำรวย จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านนิยมคนที่มีฐานะร่ำรวย พบนิทาน 8 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องกล้วยสองปลี คนรวยเมืองพัทลุง กระดุกไก่อคนจน ไอ้โหละกบ พ่อสอนลูก ร้อยเกลอ เด็กวัด และไซชายคอนรอก

2.2 ค่านิยมที่เกิดจากการต่อสู้กับธรรมชาติเพื่อความอยู่รอด

2.2.1 ต่อสู้เพื่อแสวงหาปัจจัยสี่ จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านต่อสู้เพื่อแสวงหาปัจจัยสี่พบนิทาน 5 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องตาคงกับเสือ พระยาแกรก ตาพร้อมเป็นคนขยัน นานักขอ และนายแรง

2.2.2 มีความสนใจและซาบซึ้งต่อธรรมชาติ จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านมีความสนใจและซาบซึ้งต่อธรรมชาติพบนิทาน 13 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องบ้านยางจำแรด ไก่กับดวงอาทิตย์ นกเงือก พญาปู นายอ้ายไม่ตาย ม้ากับควาย ลูกหัวครก ตาคงกับเสือ หมากับจระเข้ นกชนหิน เป็นหมา กระต่าย และสาเหตุที่กระรอกร้อง จ๊อก-จ๊ก-จ๊ก-จ๊อก

2.2.3 ทำให้เกิดคุณธรรม จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านทำให้เกิดคุณธรรม พบนิทาน 1 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องพญาปู

2.2.4 ความเชื่อในเวทมนต์ โขกลาง จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านความเชื่อในเวทมนต์ โขกลาง พบนิทาน 5 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องนางโนรา ตายกับเสือขบ อ้ายด้วนซัดแลน เกาหนูเกาแมว และเรือรีคลองรี

2.2.5 ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ดวงวิญญาณและบุพกรรม จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ดวงวิญญาณและบุพกรรม พบนิทาน 11 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องเป็นหมา เสือขอลูก ผีนเป็นจริง สัตว์ไปลาพระอิศวรมาเกิด เสือผีน วัวกับมนุษย์ ปู่เจ้าสมิงพราย ถ้ำน้ำร้อนศักดิ์สิทธิ์ ผีหลังกลวง ถ้ายายหอม และถ้ำแม่ชี

2.2.6 เชื่อว่าสัตว์และพืชบางชนิดมีชีวิตจิตใจเหมือนมนุษย์ จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านเชื่อว่าสัตว์และพืชบางชนิดมีชีวิตจิตใจเหมือนมนุษย์ พบนิทาน 5 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องนายอ้ายไม่ตาย ม้ากับควาย ลูกหัวครก หมากับเข้ และนกชนหิน

2.3 ค่านิยมที่พิจารณาจากพื้นฐานความคิดด้านกาลเวลา

2.3.1 เชื่อในเรื่องอดีตชาติ จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านเชื่อในเรื่องอดีตชาติ พบนิทาน 2 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องดาวคนคู่ และดาวลูกไก่

2.3.2 ประารถนาเพื่อชาติหน้าที่ดีกว่า จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านปรารถนาเพื่อชาติหน้าที่ดีกว่าพบนิทาน 2 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องเงินทำบุญ และมนุษย์ลงงมาเกิด

2.4 ค่านิยมที่พิจารณาจากพื้นฐานความคิดด้านอาณาเขต

2.4.1 นิยมเลือกคู่คนถิ่นเดียวกัน จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านนิยมเลือกคู่คนถิ่นเดียวกันพบนิทาน 1 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องการหาลูกสะไภ้

2.4.2 ไม่นิยมแยกครอบครัวออกไปจากพ่อแม่ จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง ด้านไม่นิยมแยกครอบครัวออกไปจากพ่อแม่พบนิทาน 1 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องคนรูง

2.5 ค่านิยมที่พิจารณาจากพื้นฐานความคิดด้านกิจกรรม

2.5.1 นิยมการเล่นพื้นเมือง จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ด้านนิยามการเล่นพื้นเมืองพบนิทาน 1 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องชายตาบอด

2.5.2 นิยมพิธีกรรมต่าง ๆ จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ด้านนิยามพิธีกรรมต่าง ๆ พบนิทาน 1 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องการหาลูกสะใภ้

การอภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง” ผู้วิจัยรวบรวมนิทานพื้นบ้านได้จำนวน 70 เรื่อง จำแนกเป็นนิทาน 5 ประเภท ได้แก่ นิทานมุขตลก นิทานอธิบาย นิทานภูมินาม นิทานคติ นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ

เมื่อนำมาวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง พบค่านิยม 5 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมพื้นฐานด้านสังคม พบค่านิยมคือยกย่องผู้อาวุโส นิยมระบบครอบครัว “ผัวเดียวเมียเดียว” ชี้เล่น, ชอบสนุกสนาน รักพวกพ้อง หัวหมอ ไม่ลงคนง่าย ๆ ยกย่องคนที่มีความรู้ ยกย่องคนที่มีความกตัญญู เชื่อในศานา นรก สวรรค์ และนิยมคนที่มีฐานะร่ำรวย ค่านิยมที่เกิดจากการต่อสู้กับธรรมชาติเพื่อความอยู่รอด พบค่านิยมคือต่อสู้เพื่อ แสวงหาปัจจัยสี่ มีความสนใจและซาบซึ้งต่อธรรมชาติ ทำให้เกิดคุณธรรม ความเชื่อในเวทมนต์ โขกลาง ความเชื่อเรื่องเทพ เจ้า ดวงวิญญาณและบุพกรรม และเชื่อว่าสัตว์และพืชบางชนิดมีชีวิตจิตใจเหมือนมนุษย์ ค่านิยมที่พิจารณาจากพื้นฐาน ความคิดด้านกาลเวลา พบค่านิยมคือเชื่อในเรื่องอดีตชาติ และปรารถนาเพื่อชาติหน้าที่ดีกว่า ค่านิยมที่พิจารณาจาก พื้นฐานความคิดด้านอาณาเขต พบค่านิยมคือนิยมเลือกถิ่นถิ่นเดียวกัน และไม่นิยมแยกครอบครัวออกไปจากพ่อแม่ ค่านิยมที่พิจารณาจากพื้นฐานความคิดด้านกิจกรรม พบค่านิยมคือนิยมการเล่นพื้นเมือง และนิยมพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน มีส่วนสำคัญยิ่งในการกำหนดพฤติกรรมของชาวบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การศึกษานิทานพื้นบ้านจังหวัดฉะเชิงเทรา [6] พบค่านิยมที่ปรากฏ คือค่านิยม เกี่ยวกับการทำบุญ ค่านิยมเกี่ยวกับการเคารพผู้อาวุโส ค่านิยมเกี่ยวกับผู้ผู้ผู้ปัญหาและผู้มีความสามารถ ซึ่งสะท้อนให้เห็น ว่าผู้มีสติปัญญา เฉลียวฉลาด ย่อมสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ และเอาตัวรอดได้เสมอ ถึงแม้ว่างานวิจัยนี้จะอยู่คนละภูมิภาค กันแต่สามารถแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีค่านิยมพื้นฐานด้านสังคมที่สอดคล้องกัน

จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เกี่ยวกับ ค่านิยมพื้นฐานด้านสังคม พบว่า นิยมยกย่องคนที่มีความรู้ ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ภาพสะท้อน ค่านิยมของไทยจากนิทานพื้นบ้านภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ [7] ซึ่งพบว่าภาพสะท้อน ค่านิยมด้านการยกย่องผู้มีวิชาความรู้ปรากฏให้เห็นมากที่สุด แสดงให้เห็นว่านิทานพื้นบ้านสามารถสะท้อนค่านิยมของคน ไทยได้ ดังนั้น นิทานพื้นบ้านจึงเป็นการถ่ายทอดค่านิยมที่สังคมพึงประสงค์ไปสู่ผู้อ่านหรือผู้ฟังนิทานพื้นบ้านให้ได้รับการ ปลูกฝังค่านิยมนี้ด้วย

คำขอขอบคุณ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง” เป็นการศึกษาศึกษาเพื่อรวบรวมและจำแนกนิทานพื้นบ้าน และวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ตำบลทานโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง การศึกษาวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้อนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้บอกภาษาและผู้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์
ด้วยน้ำใจอันดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้บริหารของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ที่มีส่วน
ผลักดันให้เกิดผลงานวิจัยเล่มนี้ รวมทั้งให้ทุนอุดหนุนในการวิจัย เพื่อให้งานวิจัยเล่มนี้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียน
การสอนรายวิชาโลกทัศน์ในวรรณกรรมท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา รวมทั้งเป็นการพัฒนา
องค์ความรู้ของผู้วิจัย จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] เรไร ไพรวรรณ. (2551). **คติชนและภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- [2] กิ่งแก้ว อรรถากร. (2539). **คติชนวิทยา**. กรุงเทพฯ : cursสภาลาดพร้าว.
- [3] วิเชียร เกษประทุม. (2548). **นิทานพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- [4] ยิ่งยง เรืองทอง. (2542). **พื้นฐานวัฒนธรรมไทย**. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- [5] สุธินต์ พงศ์ไพบุลย์. (2527). **โลกทรรศน์ไทยภาคใต้**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- [6] สุไลวันวรรณ พิชิตกุล. (2545). **ศึกษานิทานพื้นบ้าน จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- [7] ขวัญชนก นัยเจริญ. (2557). **การวิเคราะห์ภาพสะท้อนค่านิยมของไทยจากนิทานพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ : กองทุน
สนับสนุนงานวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.